

Marijina kapela

Pavel Golia

Ta pesem je posvečena spominu moje matere
in ob tem spominu vsem materam sedanjega in
prihodnjega časa.

Ob cesti pisana in bela
stoji Marijina kapela.

Kdor pride mimo, se pokriža
ter se pobožno ji približa,

V kapelici Marija s Sinom
deli svoj blagoslov trpinom.

Marija pa, Gospa preblaga,
vsem, ki jo prosijo, pomaga.

* * *

Nekoč trobente zapojó
po vsej deželi: „Na vojskó!“

V poslednjo vas pod nizki krov
pridre nesrečonosni zov

in trumoma se od povsod
odpravljajo na križev pot.

* * *

Vasi so prazne, prazna sela,
propada mesto in dežela.

glej starca, starko, dete, ženo —
vse je pogibelji izročeno.

Pohabljene, če ne moré,
so dela vajene roké,

A tam? — V neslišani zablodi
le eno, strašno geslo vodi

sinove vseh zemljá na sveti:
Pustošiti, moriti, mreti!

* * *

V samotni koči za vasjó
v bolezní, v žalosti tekó

Molitev njena iskrena in vroča
Mariji sina priporoča,

ubogi ženi leta. Sina,
ki bil opora ji edina

in vrača ubožica z uteho
se pod razpadajočo streho.

težkó, a s trdno vero čaka;
noči premoli in preplaka.

Pretekla so že leta tri,
od sina pisma ne vesti.

Prav slednji dan po cesti beli
betežna vleče se h kapeli.

Poredkoma v domači vasi
s krvavih polj se kdo oglasi:

Ti padli so, ti še živé,
za njenega — nihče ne vé.

* * *

Na trideseti rojstni dan
edinca sred noči iz sanj

strahotnih plane. Ves krvav,
samoten je sred polja stal

in klical, klical na pomoč — —
— — zaman. Skoz daljno gluho noč

ga slišala je ona sama.
Še dvakrat krikne: „Mama, mama!“ —

Viharna noč besni nad krajem.
„Še ta poslednji dar Ti dajem,

za prošnje gluha in molitve!
Če sina mi ne vrneš iz bitve — —“

grozi ubožica, prižgè
voščenko ter se v Njo ozrè,

umolkne in strmi prevzeta.
Pred njo je živa Mati sveta.

Glej, z božjim Detetom v rokah
stoji Prežalostna v solzah,

ih té otira si oči
in tiho tiho govori:

„Molédujem, rotim s prošnjó,
z molitvijo noč za nočjó

in dan za dnem Bogá Očeta,
z nebes pomoč se ne obeta.

Zlohotno je stopila neka
pošast med Bóga in človeka.

Krvava smrt rohneč divjá
med vsemi narodi svetá.

Zdaj pod zelenimi Karpati
svoj divji pleše ples s soldati

in onesvesti se ter pade
na tla sred polnočne livade.

Uboga mamica v daljavi
se urno sred noči odpravi

k Mariji, da jo zadnjič prosi.
Voščeno svečo sabo nosi,

poslednjo, ki je še pri hiši,
samo da Ona jo usliši.

* * *

Tako besni, divjá in rjuje,
da Bog molitev več ne čuje.

Ubožica, poznam gorjé,
ki ti ljubeče žge srcé,

vseh sedem žalosti nekoč
prestala sem in slednjo noč

me še skelijo krute rane,
vsem materam prav v dušo vžgane.

Posédi, na Otroka glej,
jaz grem in se ne vrnem prej,

da ti pripeljem sina, mati.“
In sij krog Njene glave zlati

se utrne in nad ženo vname,
ko lbožje Dete v roke vzame.

Marija si otrè oči,
kapelo belo zapusti

in z ruto ženino na glavi
se v veter, noč in dež odpravi.

* * *

in krči polke in brigade:
vsak dan več tisoč fantov pade.

Tam, kjer je boj najbolj krvav,
tam, mati, glej, tvoj sin je stal

sred toče iz svinca in iz jekla.
Žehsteča srčna kri je tekla

po senožeti in po njivi,
a mrtveci, blede in sivi,

krvavi, blatni, mnogi spačeni,
kot so od smrti bili zasačeni,

so znamenili sramotno pot,
ki jo gre zdaj človeški rod.

Smrt davi konje in ljudi,
on v belo pisemce strmi,

kjer tožiš, da razpada krov,
in mu pošiljaš blagoslov.

„Potrpi, mati, vojna mine,
vse bo še dobro,“ ga prešine,

„o, véruj z mano v lepše čase,“
poljublja pismo in smehlja se.

A zdajci zemlja zazijá,
da vse se strese in vztrepetá,

obupni klici iz zemljé
prodró i grom i dim, bežé

oznanjujoč neznansko grozo
čez zlato polje, vedro lozo — —

in z detonacijo glušečo
zagrne prst krvavo gnečo.

* * *

Čez polja, travnike, dobrave,
doline, hribe, goličave,

gozdove, jase, ruševja
hiti Marija žalostna

noč za nočjo in dan na dan.
Premaga goro, meri plan,

deroče struge gazi rek
in spet se vzpenja v strmi breg

in spet v dolino se spusti,
nenedoma hiti, hiti.

Pripeka, žeja, nočni mraz
pijó oči Ji in obraz,

v goščavah trnje preostró
zajeda v sveto se teló,

a v noge kamenje in trave
Ji rane režejo krvave.

Brez vzdihá Potnica preblaga
prenaša vse in ne omaga.

Že sedmo noč in sedmi dan
čez drn in strn, goró in plan,

ko se zvečer sred šuma in vrišča
med ognji znajde taborišča.

Povpraša prvega vojaka:
„Kje sin je, ki ga mati čaka?“

Vojak se obrne in prasne v smeh.
Umirajoč ulan na tleh,

ves razmesarjen in ožgan
Ji proži svojo potno dlan:

„Vsi smo sinovi — — da ste znale,
zakaj ste nam življenje dale — —“

in svojo dušo izpusti
v naročje božji Materi.

Krog ognjev mladci in možje
se hohotajo in reže:

„Spređaj plesali so nocoj,
poglej, če je med njimi Tvoj — —“

Prežalostna naprej hiti,
a srda v Njeni duši ni.

* * *

Ozvezdja gledajo z višave Jo zdajci strašna bol presune.
s prijaznim sijem na dobrane, Izza oblaka žarek lune

toploten veter bilke gladi, na travnik vrže medel soj,
troseč naokrog pozdrav pomladi, kjer še nocoj divjal je boj.

kot da o ljubezni sami sanja Glej, v trumah mrtveci ležijo
prostranstvo širo, noč brezdanja — in nepremično zro v Marijo

vse mirno in temno in sinje. z neskončno otožnimi očmi.
Iz Njene rahle le stopinje Marija kar odreveni.

se skrb in nepokojnost sliši. Tako preplašenega krika,
A ko v zamaknjeni tej tiši, kot Materi Odrešenika

ki zemljo in nebesa veže, se iz grudi izdrè, ko vidi to,
Mariji vsaj za hip odleže, človeško čulo ni še uho.

* * *

Vsa je že strta od gorjá, A vedno spet jo zaboli
toda počitka si ne dá. uporni blesk mrtvih oči,

In od vojaka do vojaka ki luna v njih in žarki zvezd
Marija hodi, grenko plaka. pošastno pišejo povest.

Po licu vsakega poboža Pokleka, boža, moli, vstaja —
z rokó, beló kot rajska roža, toda brez konca in brez kraja

in vsakemu poljubi rano armade mrtve se vrsté.
s krotkóstjo, le svetnikom дано. Vsi so sinovi, vsi molčé.

Kot da je sleherni trpin, In solnce vzide, solnce zájde,
ki tu molči, njen lastni sin, Marija išče in ne najde.

nad vsakim moli in žaluje In letni časi se vrstijo —
in težke misli premišljuje. vsi zopet vidijo Marijo,

ki brez počitka išče in išče,
hité z bojišča na bojišče.

* * *

Ob cesti pisana in bela Odkar ob burji in viharji
stoji Marijina kapela. umrla mati je v altarji,

Kapela njena še stoji, na mrzlem kamnu Dete samo
toda Marije v njej več ni. leži in čaka božjo Mamo.